

Lwowskie ślady w kęckim klasztorze Klarysek od Wieczystej Adoracji¹

Początki kęckiego klasztoru Klarysek od Wieczystej Adoracji sięgają roku 1880, kiedy to przybyła do Galicji m. Maria Lempicka (1833-1918)² z zamiarem utworzenia tu filii kontemplacyjnej wspólnoty Sióstr Kapucynek św. Feliksa. Ówczesny metropolita krakowski ks. bp Albin Dunajewski (1817-1894) na miejsce osiedlenia sióstr wyznaczył Kęty³. I choć dziś po kapucynkach w Kętach zostało jedynie wspomnienie, klasztor jednak tętni życiem i promieniuje na całą okolicę. Jego bogata, choć zaledwie nieco ponad 100-letnia historia naznaczona jest przy tym wyraźnym lwowskim akcentem. Niniejszy referat jest próbą ukazania związków łączących kęcki klasztor z miastem Lwowem. Zanim jednak przejdziemy do właściwego tematu, warto po krótko przybliżyć rys historyczny Zakonu Sióstr Klarysek od Wieczystej Adoracji.

1. Rys historyczny Zakonu Sióstr Klarysek od Wieczystej Adoracji.

Zakon Klarysek od Wieczystej Adoracji (wcześniejsza nazwa Franciszkanek Najświętszego Sakramentu) powstał stosunkowo niedawno. Narodził się w Paryżu we Francji 8 grudnia 1854 r. Do powstania tej nowej franciszkańskiej wspólnoty przyczyniło się dwoje Fundatorów: o. Bonawentura Heurlaut, kapucyn (1816-1887) i Matka Maria od św. Klary Bouillevaux (1820-1871)⁴. Założona przez nich wspólnota w 1856 roku podjęła tradycyjną formę kultu eucharystycznego, jaką jest adoracja Najświętszego Sakramentu. Początkowo była to trwająca dzień i noc adoracja Pana Jezusa ukrytego w tabernakulum. 15 lipca 1856 r. wspólnota, licząca już 18 sióstr, przeniosła się do Troyes. Tam też w nowym klasztorze 1 sierpnia 1856 r. rozpoczęto nieustającą adorację Jezusa-Hostii wystawionego uroczysto w monstrancji⁵.

¹ Wykład wygłoszony 17.10.2012r. w *Książnicy Beskidzkiej* w Bielsku-Białej w ramach obchodów XXVIII Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej.

² Walentyna Lempicka h. Junosza ur. się 7 lutego 1833r. w Godziszewach k. Rypina. 5 sierpnia 1859r. wstąpiła do Zgromadzenia SS. Felicjanek w Warszawie. W 1871 r. w tajemnicy przed rządem została przyjęta do klauzurowej wspólnoty SS. Kapucynek św. Feliksa w Przasnyszu. Ze względu na represje władz carskich musiała opuścić Przasnysz. Udała się do Rzymu, gdzie za zgodą Ojca Świętego odbyła nowicjat jako s. Maria od Najśw. Serca Jezusa i 8 września 1873r. złożyła śluby na Regułę św. Klary. Od 1881 r. podjęła się budowy kościoła i klasztoru SS. Kapucynek w Kętach. W 1910 roku, na 8 lat przed swoją śmiercią, została franciszkanką NS. Zmarła 24 stycznia 1918 r. Jej doczesne szczątki spoczywają w sarkofagu w kaplicy przy kościele SS. Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach. 7 lutego 2006r. został zainaugurowany jej proces beatyfikacyjny. Por. M. A. Stachura, *Śłużebnica Boża Matka Maria od Najświętszego Serca Jezusa Lempicka (1833-1918). Fundatorka kościoła i klasztoru w Kętach*, Kraków 2006.

³ M. A. Stachura, dz. cyt., s. 74-75.

⁴ I. Żyduch, *Zakon Franciszkanek Najświętszego Sakramentu w Polsce w latach 1871-1939*, Lublin 1981, s. 13-14.

⁵ Przywileju tej publicznej adoracji udzielił siostronom ówczesny biskup Troyes Piotr Ludwik Coeur. Ostatecznie zgromadzenie podjęło się wieczystej adoracji w duchu dziękczynienia. Biskup Troyes aktem z dnia 2 stycznia 1858 r. zatwierdził dziękczynienie jako główny cel adoracji. B. Kijak, *Apostolka Eucharystii Śłużebnica Boża Matka Maria od Krzyża Morawska*, Wrocław 2003, s. 36-37.

W 1871 r. zakon Franciszkanek Najświętszego Sakramentu został przeszczepiony na ziemię polskie. 3 maja tegoż roku przybyło do Poznania siedem sióstr na czele z młodą przełożoną – Polką, Matką Marią od Krzyża Morawską (1842-1906)⁶. Zatrzymały się one na krótko w Granowie w Wielkim Księstwie Poznańskim, potem w Gnieźnie, a w końcu 18 listopada 1873 r. osiadły we Lwowie⁷.

Archidiecezja lwowska była w tym czasie największą terytorialnie diecezją polską na terenie zaboru austriackiego. Ze względów politycznych była ona także celem powszechnej wówczas migracji ludności, w tym również wspólnot zakonnych⁸. Ówczesny ordynariusz lwowski ks. abp Franciszek Ksawery Wierchlejski (1803-1884) z wielką serdecznością i otwartością przyjął do swego lokalnego Kościoła Franciszkanek Najświętszego Sakramentu. W liście z dnia 19 stycznia 1874 r. wyraził nadzieję, iż to zgromadzenie, oddające się życiu bogomyślnemu i czci Przenajświętszego Sakramentu, będzie błogosławieństwem dla archidiecezji, a w szczególności dla miasta Lwowa⁹.

Początkowo siostry zamieszkały przy ul. Ochronek 5, w tzw. domu „na Rurach”¹⁰. 1 czerwca 1874 r. przenieśli się do nowego lokum, które również okazało się tymczasowym. Było to użyczone przez p. Julię Haller przytulisko dla sierot przy ul. Piekarskiej 45¹¹. Ostatecznie wspólnota na czele m. Marią od Krzyża zakupiła na niewielkim wzniesieniu przy ul. Kurkowej grunt pod budowę nowego klasztoru. Teren ten wcześniej należał do franciszkanów, jednak rząd austriacki odebrał go im i sprzedał rozmaitym osobom. Tę właśnie parcelę nabyły 10 lipca 1877 r. Franciszkanek Najświętszego Sakramentu¹². Realność położona w dzielnicy złodziejów i łotrów, miała wkrótce otrzymać od lwowiaków miano „świętej górkii”¹³.

Dwa lata wcześniej, 16 czerwca 1875 r., archidiecezja lwowska została poświęcona Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Fakt ten wpłynął najprawdopodobniej na decyzję sióstr, by powstały w przyszłości przyklasztorny kościół nosił taki właśnie tytuł¹⁴. Projekt architektoniczny kompleksu klasztornego Franciszkanek Najśw. Sakramentu sporządził lwowski architekt prof. Jakub Zachariewicz. 13 września 1877 r. miało miejsce uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę kościoła i klasztoru. Aktu tego dokonał nuncjusz apostolski w Wiedniu abp Ludwik Jacobini (1832-1887). Po 12 latach od tego wydarzenia, 29 września 1889 r. nastąpiła konsekracja nowej świątyni. Głównym

⁶ Ludwika Morawska h. Nałęcz przysłała na świat 22 sierpnia 1842 r. w Rokoszu koło Konina. Początkowo wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Felicjanek w Warszawie. W kwietniu 1866r. wyjechała do Francji. Tam 25 lipca 1866r. rozpoczęła nowicjat u Franciszkanek NS z Troyes, gdzie otrzymała imię s. Maria od Krzyża. Śluby wieczyste złożyła 29 kwietnia 1867r. W 1871 roku wraz z grupą franciszkanek przybyła do Polski w celu utworzenia nowej fundacji zakonu. Zmarła 26 stycznia 1906r., a jej ciało do dziś spoczywa w krypcie pod byłym kościołem Franciszkanek NS we Lwowie. 25 października 2002r. został otwarty w archidiecezji lwowskiej jej proces beatyfikacyjny. Por. Z. Pawężka, *Matka Maria od Krzyża Ludwika Morawska (1842-1906). Życie i dzieło*, Bydgoszcz 1997.

⁷ Z. Pawężka, dz. cyt., s. 117- 147.

⁸ I. Żyduch, dz. cyt., s. 26.

⁹ Archiwum Franciszkanek Lwowskich w Kłodzku, Teczka *Reskrypty, List abpa F.K. Wierchlejskiego do m. Marii od Krzyża Morawskiej*, Lwów 19 stycznia 1874r.

¹⁰ B. Kijak, dz. cyt., s. 67.

¹¹ Z. Pawężka, dz. cyt., s. 150.

¹² B. Kijak, dz. cyt., s. 73, przypis 14.

¹³ *Żywot Matki Marii od Krzyża (Ludwika Nałęcz-Morawskiej Fundatorki Franciszkanek N. Sakr. w Polsce)*, Lwów 1938, s. 101.

¹⁴ B. Kijak, dz. cyt., s. 74, przypis 15.

konsekratorem był kolejny nuncjusz apostolski w Wiedniu abp Luigi Galimberti (1835-1896)¹⁵.

Wieczystą adorację we Lwowie siostry zapoczątkowały jeszcze w domu „na Rurach”. 10 grudnia 1873 r. sam abp Wierchlejski dokonał uroczystego wystawienia Najśw. Sakramentu w tamtejszej kaplicy i od tego czasu, mimo przeprowadzek zgromadzenia, adoracja trwała bez przerwy aż do roku 1946¹⁶. Od października 1880 r. siostry adorowały Jezusa Eucharystycznego już w nowym klasztorze na ul. Kurkowej 43 – najpierw w rozmównicy przekształconej w tymczasową kaplicę, potem w bocznej kaplicy św. Franciszka, aż w końcu w głównym ołtarzu na Eucharystycznym Tronie¹⁷. Ich pobożność szybko zaczęła zataczać coraz szersze kręgi. Już od 1879 r. istniało przy klasztorze bractwo Najśw. Sakramentu, a w jego miejsce w 1926 r. powstała Eucharystyczna Straż Honorowa¹⁸. Siostry lwowskie prowadziły również szeroko zakrojone apostolstwo za pomocą słowa drukowanego – wydawały liczne czasopisma i książki o tematyce eucharystycznej, w tym śpiewnik, zawierający pieśni autorstwa s. M. Anuncjaty Łady (1835-1897), m.in. znane do dziś powszechnie utwory: *Jezusa ukrytego*, *Przyjdźcie do mnie wszyscy*, czy *O Krwi Najdroższa*¹⁹.

Dziś nie ma już we Lwowie Franciszkanek NS, bowiem siostry zostały stamtąd wysiedlone 14 maja 1946 r.²⁰, jednak z tego właśnie miejsca wyszły kolejne fundacje zakonu, zarówno w kraju jak i za granicą. Jedną z nich jest klasztor w Kętach.

2. Inkorporacja klasztoru w Kętach.

Zanim lwowskie Franciszkanek Najświętszego Sakramentu przybyły do Kęt, istniała tam już od 30 lat żeńska wspólnota kontemplacyjna Sióstr Kapucynek św. Feliksa, żyjąca według duchowości franciszkańskiej. Wspólnota ta jednakże borykała się z problemem oficjalnego zatwierdzenia zgromadzenia zarówno przez władze kościelne, jak i państwowe. W tej sytuacji kęckie kapucynki zdecydowały się na połączenie z inną rodziną zakonną, pokrewną im duchowo i posiadającą oficjalne zatwierdzenie²¹.

W lipcu 1908 r. m. M. Klara Nalepińska (1869-1930), przełożona z Kęt, podjęła pierwsze rozmowy na ten temat z ówczesną ksienią klasztoru Franciszkanek NS we Lwowie m. M. Izabelą Markiewicz (1873-1950) i jej radą²². W tym celu udała się dwukrotnie do Lwowa (w lipcu i we wrześniu 1908 r.), by osobiście spotkać się z tamtejszymi siostrami i ich ordynariuszem abpem Józefem Bilczewskim (1860-1923), pozytywnie nastawionym do projektu inkorporacji. Rozmowy te zaowocowały rewizytą lwowskich sióstr, które jeszcze w

¹⁵ Z. Pawężka, dz. cyt., s. 160-161 i 168.

¹⁶ I. Żyduch, dz. cyt., s. 27.

¹⁷ B. Kijak, dz. cyt., s. 76.

¹⁸ I. Żyduch, dz. cyt., s. 162-166.

¹⁹ B. Kijak, dz. cyt. s. 87-88.

²⁰ I. Żyduch, dz. cyt., s. 177. Siostry podzieliły się na cztery grupy i stopniowo opuszczały klasztor. Dnia 15 maja 1946r. odjechała z Lwowa ostatnia grupa sióstr na czele z m. M. Antoniną Padé. Powojenne władze sowieckie oddały obiekt do użytku Kościoła Prawosławnego Patriarchatu Moskiewskiego. W kościele urządzono cerkiew pw. św. Jana Chryzostoma, a w budynkach klasztornych seminarium.

²¹ I. Żyduch, dz. cyt., s. 30-34.

²² Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 131-134.

październiku tegoż roku 1908 odwiedziły klasztor w Kętach, by zapoznać się ze sposobem życia tamtejszej wspólnoty i zasięgnąć opinii na jej temat w krakowskim konsystorzu²³.

Już w listopadzie rozpoczęto przeprowadzanie oficjalnej kościelnej procedury prawnej wymaganej w przypadku inkorporacji. Pismem z dnia 5 grudnia 1908 roku kard. Jan Puzyna (1842-1911), następca kard. Albina Dunajewskiego na stolicy biskupiej w Krakowie, zezwolił na połączenie kapucynek z Franciszkanekmi Najśw. Sakramentu i na wyjazd kilku kęckich sióstr do Lwowa w celu odbycia nowicjatu²⁴. 20 stycznia 1909 r. protektor zakonu kard. Józef Kalasanty Vives y Tutó (1854-1913) przedstawił siostronom warunki unii²⁵.

W efekcie tych działań 3 lutego 1909 r. trzy kęckie siostry udały się do Lwowa, by tam odbyć nowicjat u Franciszkanek Najśw. Sakramentu. Każda z nich była przedstawicielką swojej grupy zakonnej: s. M. Koleta Lipińska (1876-1951) – sióstr chórowych, s. M. Stanisława Kulka (1862-1939) – sióstr konwerek, a s. M. Agnieszka Czado (1862-1928) – sióstr zewnętrznych²⁶. Po blisko 3 miesięcznej próbie, 28 kwietnia 1909 r., zostały przyjęte do nowicjatu. Oblóczynom przewodniczył ks. Zenon Lubomeński. Rok później - 9 czerwca 1910 r. złożyły one we Lwowie pierwszą profesję zakonną, po czym powróciły do Kęt²⁷.

Od 1909 r. stopniowo zaczęto wprowadzać we wspólnocie kęckiej zmiany dotyczące rytmu dnia, zwyczajów i ćwiczeń zakonnych, dostosowując je do tych, które panowały u Franciszkanek NS. Zmieniono także częściowo urządzenie klasztoru, a w kościele podjęto się przebudowy prezbiterium, umiejscawiając w centrum tron eucharystyczny. Dobudowano również kaplicę²⁸.

W czerwcu 1909 r. siostry otrzymały ze Stolicy Apostolskiej ostateczne pozwolenie na unię²⁹. Inkorporację potwierdził następnie na piśmie metropolita lwowski obrządku łacińskiego abp Józef Bilczewski, wyrażając przy tym przekonanie, iż *to połączenie może przynieść niemałą korzyść obu rodzinom [zakonnym]*³⁰. 10 stycznia 1910 r. przybyły do Kęt ze Lwowa przedstawicielki tamtejszej wspólnoty na czele z ksienią m. M. Izabelą

²³ Do Kęt przybyła wówczas ze Lwowa m. M. Izabela Markiewicz wraz s. M. Józefą Tomczak. M. A. Stachura, dz. cyt., s. 123-124.

²⁴ Kardynał napisał: *Przychylając się do prośby Przewielebnej Matki z dnia 8 listopada b.r. zgadzamy się, żeby wszystkie Siostry zamieszkujące dom Wasz w Kętach przyłączyły się do Zgromadzenia SS. Franciszkanek od Najśw. Sakramentu mającego dom główny we Lwowie. W tym celu pozwalamy tylu Siostronom, ilu Przełożone za stosowne uznają, przenieść się z domu w Kętach do Lwowa celem odprawienia nowicjatu.* Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, *List kard. J. Puzyny do m. Klary Nalepińskiej*, Kraków 5 grudnia 1908r., *Teczka Kapucynki 1883-1909 – Franciszkanki 1910-1915*, sygn. 6585.

²⁵ M. A. Stachura, dz. cyt., s. 126.

²⁶ Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 147.

²⁷ Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kłodzku, *Lwowska księga oblóczyn i Kronika lwowska t. II*, s. 73.

²⁸ Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 148-161.

²⁹ Treść tego dokumentu brzmi następująco: *Na mocy specjalnych uprawnień udzielonych przez naszego Ojca Świętego Święta Kongregacja do spraw Zgromadzeń Zakonnych po rozważeniu zgody ze strony zakonnic od Najświętszego Sakramentu, a także wzięwszy pod uwagę oświadczenie arcybiskupa lwowskiego, łaskawie temuż przekazała, że może dokonać połączenia i agregacji sióstr kapucynek z Kęt z franciszkanekmi od Najświętszego Sakramentu we Lwowie, przestrzegając konstytucji tychże sióstr franciszkanek od Najświętszego Sakramentu i zachowawszy warunki określone zarówno w liście tej Świętej Kongregacji z 29 stycznia br., jak i przez konstytucje apostolskie i normy tej Świętej Kongregacji itd., które powinny być zachowane. Nikt i nic nie jest temu przeciwne.* Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kłodzku, kopia *Pisma kard. Vives y Tutó do Ojca Świętego*, Rzym 15 czerwca 1909r., *Teczka Fundacje (Bydgoszcz, Wiedeń, Maribor, Kęty)*, sygn. 153/09, nr 208.

³⁰ Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kłodzku, *Pozwolenie abpa J. Bilczewskiego na inkorporację*, Lwów 15 października 1909r., *Teczka Fundacje (Bydgoszcz, Wiedeń, Maribor, Kęty)*, nr 210.

Markiewicz. W grupie tej znalazły się również siostry mające objąć najważniejsze urzędy w kęckim klasztorze: przełożona nominatka - m. M. Anna Pozorska (1875-1944) i jej wikaria – s. M. Michaela Żychalska (1871-1941)³¹. Od tego dnia klasztor w Kętach stał się filią konwentu lwowskiego.

Ponieważ 29 września 1909 r. Stolica Święta pozwoliła Franciszkanom NS na otwarcie w Kętach nowicjatu³², kapucynki, które nie wyjechały do Lwowa, rozpoczęły na miejscu czas swej probacji, a następnie 28 stycznia i 1 lutego 1910 r. zostały obleczone w habity i przyjęte do nowicjatu już jako franciszkanki-adoratorki³³. 6 lutego tegoż roku sufragan krakowski bp Anatol Nowak (1862-1933) w obecności licznie zgromadzonego duchowieństwa i wiernych zainicjował w kęckim klasztorze wieczystą adorację Najświętszego Sakramentu³⁴.

3. Relacje kęckiej wspólnoty z abp Józefem Bilczewskim.

W procesie inkorporacji kęckiej wspólnoty kapucynek do Zakonu Franciszkanek Najświętszego Sakramentu niemałą rolę odegrał ówczesny metropolita lwowski abp Józef Bilczewski. *Zacny Arcypasterz, cieszył się, że mógł okazać swe dobre serce, z czego zresztą znany był wszystkim*³⁵. Sam urodzony w Wilamowicach, od początku swego kapłańskiego życia orientował się w sytuacji żeńskiej wspólnoty zakonnej sióstr kapucynek z pobliskich Kęt. Będąc wikarym w kęckiej parafii ŚŚ. Małgorzaty i Katarzyny, poznał osobiście fundatorkę klasztoru m. Marię Łempicką, a ceniąc powołanie sióstr kontemplacyjnych otaczał kapucynki wielką życzliwością. W swej *Kronice* siostry zanotowały: *Ks. Arcybiskup znał już dawno M.[atkę] Marię Łempicką, gdyż pochodził z Wilamowic i był w Kętach Wikarym w początkach Swego Kapłaństwa i wówczas bardzo przychylny był naszemu Klasztorowi*³⁶. Sama Matka Fundatorka po latach wspominała jego *nieocenioną dobroć*³⁷.

Kęckie siostry od początku swej znajomości z Ks. Doktorem Józefem Bilczewskim darzyły go szacunkiem, zaufaniem i sympatią. Miały również świadomość nieprzeciętności jego osoby. Świadczyć może o tym choćby fragment listu, który skierowała do niego w grudniu 1901 r. m. Łempicka. Wspominając wspólne spotkania w klasztornej rozmównicy, tak pisała po jego nominacji na metropolitę lwowskiego: *Najprzewielebniejszy Arcypasterzu i Ojcze! Niech mi wolno będzie przypomnieć Waszej Excellencyi ową chwilę, kiedy będąc u nas przy kracie, w jakiś czas po śmierci J:[ego] Em:[inencji] Ks:[iędza] Kar:[dynała] Dunajewskiego, powiedziała Waszej Excel:[encji] te słowa: „O gdyby to X: Do[kto]r został naszym Biskupem w Krakowie!” Wtedy pokora W:[aszej] Excellencyi obruszyła się na te słowa, wołając: „Co też Matka mówi!” A jednak dziś ciesząc się z wyniesienia W:[aszej]*

³¹ Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 166-168.

³² Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, *Dekret erekcyjny nowicjatu w Kętach*, Rzym 29 września 1909r., Teczka *Kapucynki 1883-1909 – Franciszkanki 1910-1915*, sygn. 4398/09.

³³ Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 168-170 i *Księga obłóczyn*, rok 1910.

³⁴ M. A. Stachura, dz. cyt., s. 129.

³⁵ Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 144.

³⁶ Tamże, s. 140.

³⁷ Archiwum im. Eugeniusza Baziaka w Krakowie, *List nr 1 m. Marii od NSJ Łempickiej do abpa J. Bilczewskiego*, Kęty 30 stycznia 1901r., Zespół: *akta abp J. Bilczewskiego 1901. Korespondencja różna*.

*Excellencyi żalować tylko muszę, że nie jesteśmy we Lwowskiej dyecezyi, bo pewną jestem, że po Ojcowsku byłybyśmy tam przyjęte*³⁸.

Abp Józef Bilczewski, już jako metropolita lwowski, wspierał kęckie siostry nie tylko duchowo, ale i materialnie. Udzielał kapucynkom pozwolenia na kwesty w obrębie swej diecezji³⁹, a i sam chętnie składał jałmużnę na potrzeby klasztoru w Kętach⁴⁰. Tuż przed inkorporacją kapucynek do zakonu Franciszkanek NS ze Lwowa, bliski krewny arcybiskupa – pan Józef Nikiel z Wilamowic, być może dzięki wstawiennictwu lwowskiego ordynariusza, podjął się prac związanych z przebudową kościoła kęckich sióstr i przystosowaniem go do dzieła wieczystej adoracji. Jak wspomina klasztorna kronikarka, *Pan Józef Nikiel, budowniczy (...) robił wszystkie plany za darmo, a przy tem doglądał i sam kierował robotami, o ile tylko mógł, co było niezmiernie wielkiem dobrodziejstwem dla nas, a z Jego strony wielką ofiarą, gdyż to człowiek starszy, blisko 60 lat liczący, bardzo często pieszo tam i z powrotem, przebywał drogę z Wilamowic do Kęt i nieraz jeszcze niejedną rzecz zapłacił, co trzeba było sprowadzić, lub też zafundował robotnikom, by ochotniej robili*⁴¹.

4. Sylwetki lwowskich sióstr związanych mocno z Kętami.

Analizując więzi łączące kęcki klasztor Klarysek od Wieczystej Adoracji z Lwowem trudno nie wymienić postaci, które stały się jawnym znakiem tej łączności. Prócz wspomnianego abpa J. Bilczewskiego, należą do nich także niektóre siostry z konwentu lwowskiego, których losy szczególnie wpięły się w historię domu w Kętach.

Pierwszą taką postacią była m. M. Anna Pozorska. Urodziła się 7 stycznia 1875 roku w Lubawie jako córka nauczyciela Ignacego Pozorskiego i Anny z domu Kniterowskiej. Na chrzcie świętym w dniu 13 stycznia tegoż roku otrzymała imię Jadwiga. W swej rodzinnej miejscowości ukończyła Seminarium Nauczycielskie oraz kursy lingwistyczne z zakresu języka angielskiego i francuskiego. Jakiś czas pracowała jako nauczycielka, a następnie w roku 1896 wstąpiła do Franciszkanek Najświętszego Sakramentu we Lwowie. Podczas obłóczyn, które miały miejsce 30 maja 1898 r. otrzymała imię zakonne s. Maria Anna od Ducha Świętego. Jeszcze jako nowicjuszka, 11 lipca 1898 roku, wyjechała na fundację do Wiednia. Tam też 11 sierpnia 1901 roku złożyła swą pierwszą profesję zakonną. W październiku 1909 roku powróciła do Lwowa. 10 stycznia 1910 roku przybyła do Kęt, by wraz z przedstawicielkami konwentu lwowskiego dokonać aktu inkorporacji klasztoru kapucynek do Zakonu Franciszkanek Najśw. Sakramentu. Została mianowana pierwszą przełożoną tej nowej filii konwentu lwowskiego. 30 sierpnia 1913 r. – już w Kętach – złożyła śluby uroczyste na Regułę Zakonu św. Klary. Była wielokrotnie wybierana przez wspólnotę na stanowisko ksieni i urząd ten piastowała z przerwami w sumie przez ponad 28 lat (w latach

³⁸ Tamże, *List nr 3 m. Marii od NSJ Łempickiej do abpa J. Bilczewskiego*, Kęty 18 grudnia 1901r., Zespół: *Akta abp J. Bilczewskiego 1901. Korespondencja różna*.

³⁹ Świadczy o tym m.in. zachowane do dziś pozwolenie na kwestę z 1907r. Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, *Pozwolenie abp J. Bilczewskiego na kwestę*, Lwów 12 grudnia 1907r., Teczka: *Siostry Kapucynki - dokumenty różne*, sygn. SSK - III/5.

⁴⁰ O jałmużnie od arcybiskupa pisała m. Łempicka w liście do niego adresowanym. Archiwum im. Eugeniusza Baziaka w Krakowie, *List nr 2 m. Marii od NSJ Łempickiej do abpa J. Bilczewskiego*, Kęty 17 marca 1901r., Zespół: *Akta abp J. Bilczewskiego 1901. Korespondencja różna*.

⁴¹ Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 159-160.

1910-1926 oraz 1932-1944). W latach 1926-1932 pełniła z kolei obowiązek wikarii i mistrzyni nowicjatu. Choć cechowała ją energia i stanowczość, zapisała się w pamięci sióstr jako wyrozumiała matka. Zmarła w Kętach 19 lipca 1944 r. 22 lipca tegoż roku odbyły się uroczystości pogrzebowe, w których wzięło udział 12 kapłanów i liczna grupa wiernych. Jej doczesne szczątki spoczywają na cmentarzu komunalnym w Kętach⁴².

Drugą lwowską siostrą, która związała się z Kętami była s. M. Alkantara Modzelewska. Urodziła się 3 września 1873 roku w Skotynianach koło Kamieńca Podolskiego w rodzinie ziemiańskiej. Jej ojcem był Narcyz Modzelewski, a matką Klara z domu Weydlich. Na chrzcie świętym nadano jej imię Felicja. W domu rodzinnym otrzymała gruntowne wychowanie i wykształcenie. W odpowiedzi na Boże powołanie, 13 września 1896 r. wstąpiła do franciszkanek NS we Lwowie. Podczas obłóczyn w dniu 26 września 1897 r. otrzymała habit franciszkański i nowe imię s. Maria Alkantara od Najświętszych Gwoździ. 20 sierpnia 1899 r. złożyła we Lwowie pierwszą profesję zakonną, a następnie 12 sierpnia 1912 r. śluby uroczyste. 10 stycznia 1910 roku po raz pierwszy przyjechała na krótko do Kęt wraz z delegacją konwentu lwowskiego. Była naocznym świadkiem aktu inkorporacji kapucynek. Wkrótce dostrzeżono jej przymioty intelektualne i duchowe i 10 marca 1913 r. powierzono jej funkcję mistrzyni nowicjatu w konwencie lwowskim. Posługę tę pełniła przez dwa lata. 8 kwietnia 1916 r. znów przybyła do Kęt i tym razem została na dłużej, zastępując powracającą do Lwowa s. M. Michaelę Żychalską. Od początku swego pobytu w Kętach pełniła ważne funkcje we wspólnocie, swą radą i doświadczeniem wspierając długoletnią przełożoną s. M. Annę Pozorską. W latach 1916-1921 oraz 1932-1938 była wikarią klasztoru, pierwszą dyskretką i mistrzynią nowicjatu, a w latach 1926-1932 pełniła urząd przełożonej⁴³. Międzyczasie, w latach 1921-1926 powierzono jej funkcję dyskretki i mistrzyni nowicjatu we Lwowie, lecz po zakończeniu tej posługi znów wróciła do Kęt. 16 grudnia 1946 roku została wybrana na wikarię nowej fundacji zakonu, powstającej na Pomorzu – w Słupsku. Fundacja ta była votum za ocalenie klasztoru w Kętach od pożogi wojennej. 7 stycznia 1947 roku wraz z kilkoma siostrami opuściła miasto św. Jana Kantego i po blisko 7-dniowej podróży dotarła do Słupska. Tam razem z m. Miriam Tomaszewską z wielkim zaangażowaniem podjęła się wzniesienia nowego tronu eucharystycznego w kościele św. Ottona i budowy klasztoru. Zmarła w Słupsku 19 marca 1949 r. Jej doczesne szczątki zostały jednak przewiezione do Kęt, gdzie 25 marca tegoż roku odbył się jej pogrzeb. W ceremonii pogrzebowej udział wzięły siostry zewnętrzne kęckiego klasztoru i przedstawicielki wspólnoty słupskiej na czele z ich przełożoną – m. Miriam. W pamięci franciszkanek NS z Kęt s. M. Alkantara zapisała się jako osoba pokorna, rozmodlona i umartwiona, a przy tym pogodna i zawsze uśmiechnięta⁴⁴.

5. Kęcki klasztor wobec problemów lwowskiej wspólnoty po wysiedleniu.

Prócz tych znaczących osób, które stanowią jawny znak więzi łączącej Kęty z Lwowem, warto jeszcze wspomnieć pewne wydarzenie, które także można traktować, jako „lwowski

⁴² Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kętach, *Karta personalna m. M. Anny Pozorskiej*, sygn. 38; *Kronika klasztoru Franciszkanek Najśw. Sakramentu w Kętach 1930-1956*, s. 87-88.

⁴³ I. Żyduch, dz. cyt., s. 70-71 i 128; Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kętach, *Kronika klasztoru Franciszkanek Najśw. Sakramentu w Kętach 1930-1956*, s. 15, 25, 38-39.

⁴⁴ Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kętach, *Karta personalna s. M. Alkantary Modzelewskiej*, sygn. 45; *Kronika klasztoru Franciszkanek Najśw. Sakramentu w Kętach 1930-1956*, s. 100, 105, 107 i 116.

ślad” w historii kęckiego klasztoru. Po II wojnie światowej siostry z konwentu we Lwowie spotkał los tysięcy Polaków zmuszonych do opuszczenia swych domostw na Wschodzie i szukania nowego miejsca do życia na tzw. „ziemiach odzyskanych”. Praktycznie już wcześniej, bo od 1942 roku wspólnota lwowska przymierzała się do ewakuacji zgromadzenia, ponaglana dodatkowo przez miejscowe władze kościelne. Siostry świadomie podzieliły się na cztery grupy, które w pewnych odstępach czasowych, stopniowo wyjeżdżały na zachód. Na czele jednej z nich stanęła m. M. Izabela Markiewicz⁴⁵.

W tej dramatycznej sytuacji z pomocą „wugnankom” przyszły m. in. siostry z klasztoru w Kętach. Początkowo repatriantki z grupy m. Izabeli zatrzymały się w Podchelmie koło Grybowa u państwa Wiktorii i Wawrzyńca Dziedziaków, rodziców lwowskiej s. M. Agnieszki i kęckiej s. M. Bronisławy. Stamtąd, 10 października 1945 r., w asyście ks. Ignacego Dziedziaka, rodzzonego brata wspomnianych sióstr, dotarły do Kęt. Kronikarka zapisała: *Powitałyśmy dziś nowych gości. Ksiądz Ignas Dziedziak przywiózł nam na parę miesięcy w gościnę z Podchelmia kilka Najm.[ilszych] Sióstr Lwowskich z Wielebną Matką Marią Izabelą na czele. Były to: Najm.[ilsza] M. M. Salomea od Niewiniątek Szurlej, M. M. Władysława od Najśw. Serca Maryi, s. M. Celina Ochman od Zwiastowania N.M.P., s. M. Agnieszka Dziedziak od Króla Pokoju, s. M. Benedykta i s. M. Eustela. (...) Przewielebna Matka Maria Izabela, mimo podeszłego wieku, zajęła się naszym nowicjatem. Lwowskie zewnętrzne Siostry wyjeżdżały szukając w tym czasie nowego klasztoru – te siostry to Najm.[ilsza] s. M. Gerarda i Najm.[ilsza] s. M. Benedykta⁴⁶.*

Poszukiwania nowego miejsca na klasztor zajęły siostrom kilka miesięcy. W tym czasie lwowskie repatriantki włączyły się w życie kęckiej wspólnoty, podejmując dzienną i nocną adorację i uczestnicząc w pracach konwentu. Późną wiosną 1946 roku okazało się, iż franciszkanki ze Lwowa mogą objąć poreformacki klasztor w Kłodzku (obecnie ul. Łukasińskiego 34) oraz poddominikański w Ząbkowicach Śląskich (ul. Grunwaldzka 8). 8 maja 1946 roku lwowskie „wugnanki” opuściły Kęty i udały się do Kłodzka. Wraz z nimi za zgodą przełożonych odjechała również kęcka s. M. Krystyna od Narodzenia Najśw. Maryi Panny⁴⁷.

Ten epizod jeszcze bardziej zbliżył do siebie obie wspólnoty, pogłębiając więzi łączące siostry. W pewnym sensie można stwierdzić, iż opuszczające Kęty „lwowianki” pozostawiły w sercach tamtejszych zakonnic tęsknotę za utraconym domem we Lwowie i za powrotem do klasztoru na ul. Kurkowej (dziś jest to ul. Łysenki). Niestety, jak dotąd pragnienie to nadal pozostaje jedynie w sferze marzeń.

Podsumowanie

Już powyższa krótka prezentacja pozwala na uchwycenie wielości historycznych powiązań, jakie istnieją od ponad 100 lat między klasztorem SS. Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach a Lwowem. Tych śladów w historii kęckiej wspólnoty jest o wiele więcej.

⁴⁵ Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, księga *Dzień Śmierci SS. Klarysek od Wieczystej Adoracji*, s. 17.

⁴⁶ Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji w Kętach, *Kronika klasztoru Franciszkanek Najśw. Sakramentu w Kętach 1930-1956*, s. 99. Kronikarka dodała również, że s. M. Eustela (Regina Kosińska) postanowiła przejść do zakonu o surowszej regule i 13 października 1946r. odjechała.

⁴⁷ Tamże, s. 102.

Można choćby wspomnieć, iż od czasu przygotowań do inkorporacji istniała częsta i serdeczna korespondencja pomiędzy konwentami z obu tych miast⁴⁸. Ponieważ klasztor lwowski od 1893 r. cieszył się przywilejem wizytowania pozostałych placówek polskiej gałęzi Franciszkanek NS, znany jest również fakt takiej wizytacji w Kętach⁴⁹. Pamięć o tych „lwowskich śladach” u klarysek w Kętach przez wszystkie te lata była pieczołowicie przechowywana i nadal jest żywa. Kształtowała ona nie tylko świadomość kolejnych pokoleń sióstr, ale znacząco wpływa na obecne relacje kęckiej wspólnoty z duchowieństwem i wiernymi archidiecezji lwowskiej.

⁴⁸ Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji w Kętach, *Kronika kapucynek w Kętach*, s. 146.

⁴⁹ Wizytacja ta miała miejsce 9 kwietnia 1916r. i przeprowadziła ją osobiście m. M. Izabela Markiewicz. Por. I. Żyduch, dz. cyt., s. 81-82.